

Sistemi za detekcijo napadov

Domen Kožar, Andraž Brodnik

12. januar 2013

Kazalo

1	Povzetek	3
2	Uvod	4
3	Teoretični del	5
3.0.1	IDS	5
3.1	NIDS	5
3.1.1	Komponente	5
3.1.2	Detekcija napadov	6
3.1.3	Lokacija v omrežju	6
3.1.4	Omejitve NIDS	7
3.1.5	Stvari, ki jih moramo premisliti	7
3.2	NIPS	8
3.2.1	Načini preprečevanja	8
3.2.2	NIDS/NIPS produkti	8
3.3	HIDS	9
3.3.1	Omejitve HIDS	10
3.3.2	Načini zaznav napadov	10
3.4	HIPS	12
3.4.1	Nacini preprecevanja napadov	13
4	Praktični del	14
4.1	Nameščanje programske opreme Snort	14
4.2	Zmožnosti Snort programja	14
4.3	Spletni vmesnik za Snort	14
4.4	Praktični primeri napadov	14
5	Rezultati	15
	Viri	16

1 Povzetek

Teoretični del zajema razlago sistemov za detekcijo napadov (IDS) in preprečevanje napadov (IPS) ter njihove podskupine. Osredotočili se bomo na sisteme, ki opazujejo promet na omrežnem vmesniku (NIDS/NIPS).

V praktičnem delu pa smo namestili in nastavili sistem Snort.

2 Uvod

Namen seminarske naloge se je seznaniti s sistemi za zaznavanje vdorov ter s sistemi za preprečevanje vdorov. Kako sestaviti osnovno politiko (policy) za tak sistem, kakšne napade lahko detektiramo, ter priporočljive obrambne mehanizme.

Dandanes se srečujemo z novicami o nepoblaščenih vdorih v informacijske sisteme. Takšni vdori lahko uničijo podjetje ali zasebnost uporabnikov, kar pomeni, da je racionalno investirati nekaj tehničnih ur v postavitev sistema, ki bi lahko (ni pa nujno) takšen vdor preprečil ali pa zaznal poskus vdora. To nam koristi, da vidimo na kakšen način je napadalec napadel naš sistem, ter kaj je storil.

Kljub temu, da je naša varnostna politika v skladu z dobro prakso (menjava gesel, dvonivojska avtentikacija, požarni zidovi, varne aplikacije, tuneliranje prometa, up-to-date strežniki), ne smemo biti preveč zadovoljni s sami sabo ter moramo postaviti tudi sistem za detekcijo in/ali preprečevanje napadov.

Naj bralca opozorimo tudi na dejstvo, da ‘nepravilno’ konfiguriran IDS ali IPS sistemi lahko globoko posežejo tudi v zasebnost posameznika, kar ni v skladu z ustavo Republike Slovenije in drugimi pravnimi akti. IDS in IPS sistemi se lahko uporabljajo tudi kot DPI (deep packet inspection) sistemi, kar pomeni, da ne gledamo samo glav paketnih protokolov ampak tudi aplikacijski nivo (aplikacijski protokol oz. vsebino), zato nastavljajmo IDS in IPS sisteme odgovorno, podatke pa shranjujmo z največjo skrbjo.

3 Teoretični del

3.0.1 IDS

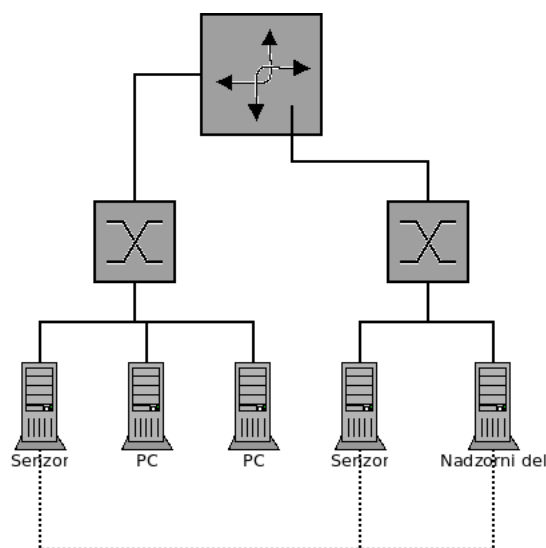
Sistemi za detekcijo napadov (intrusion detection system), krajše IDS so sistemi, katera naloga je analizirati podatke na omrežju ali sistemu samem ter zaznati poskuse vdora ali pa vdor sam. Naj omenimo, da so tej sistemi namenjeni ponudnikom storitev (podjetjem, inštitucijam, posameznikom) v večini niso namenjeni omrežnim operaterjem, razen če želimo preprečevati napade na naše omrežne elemente. Ne moremo pa vsiljevati pravil za vse naše uporabnike. Včasih pa je bilo tega prometa za analizo preveč, a vendar so se časi spremenili in to ni več glavna omejitev. Delimo jih na dve glavni skupini:

- NIDS (network intrusion detection system)
- HIDS (host intrusion detection system)

3.1 NIDS

Sistemi, katerim je glavni vir podatkov za analizo izključno omrežje se imenujejo NIDS sistemi (network intrusion detection system). Kar pomeni, da opazujejo ves dohodni in izhodni promet, nato pa indentificira sumljive vzorce, ki bi lahko kazali na napad na omrežje ali nek sistem. Bralcu bo po vsej verjetnosti poznan program WireShark ali pa tcpdump. NIDS ponavadi delujejo podobno kot zgoraj omenjena programa. Program zajema vse paketke, ki jih vidi na omrežnem vmesniku, nato jih premerja s pravili v svoji bazi, sumljive pakete ali niz paketov pa zabeleži ali pa si ustrezno napiše informacije o njih.

3.1.1 Komponente

Slika 1: Primer postavitve komponent

Sami NIDS sistemi so ponavadi razdeljeni na 2 dela:

- Senzor
- Nadzorni del

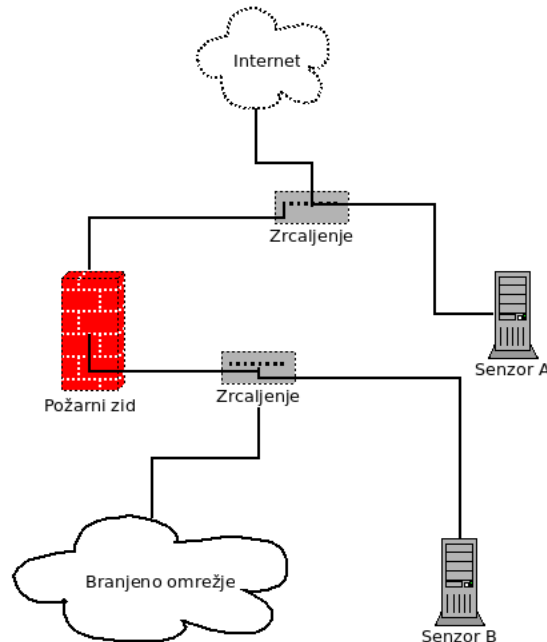
Senzorji so programi, ki zajemajo paketke na določenem delu omrežja jih analizirajo nato pa pošljejo nadzornem delu.

Takšna delitev ima več prednosti. Prva prednost je, da se dogodki/alarmi počiljajo naprej torej so reproducirani, tako je praktično nemogoče za napadom pobrisati sledi. Hkrati lahko zajemamo več omrežij, ki so na različnih lokacijah brez, da bi promet preosmerili na centralno lokacijo. Oz. lahko dvignemo več instanc (slovenski prevod primerek je neprimeren) senzorjev na enem samem strežniku, kar nam omogoča boljšo uporabo računskih virov na strežniku. To nam seveda oteži samo nastavitve (konfiguracijo) sistema, kar pomeni, da je takšna postavitev smiselna za večja podjetja.

3.1.2 Detekcija napadov

Kako poteka sama detekcija napadov? NIDS sistemi imajo vgrajeno bazo odtisov napadov. Če je dogajanje na mreži podobno, opisanemu napadu v bazi bo NIDS sistem to napisal v dnevnik ali pa si celo shranil napad (v pcap datoteki). NIDS sistemi so sumljivi, glede velikosti, samega protokola in količine paketov. NIDS sistemi imajo vgrajene tudi logične avtomate, torej se zavedajo tudi paketov pred nekim paketom in po njem.

3.1.3 Lokacija v omrežju

Slika 2: Primer dveh lokacij senzorjev: Senzor A pred požarnim zidom in senzor B za njim

NIDS sisteme lahko postavimo na več delov v sistemu. Najbolj pogosto je za požarnim zidom. Z tem zajemamo vse pakete, ki jih požarni zid ni zavrgel. To nam sicer ne, da celotnega uplogleda v vse napade. Nam pa zmanjša količino podatkov, ki jih moramo obdelati. Napadi, ki nam ne

pridejo skozi požarni zid načeloma niso nevarni.

NIDS senzorje imamo lahko razdeljene tudi na različnih fizicnih lokacijah ali logicnih lokacijah, ker ni mogoče vse realizirati z enim senzorjem ali pa si to ne želimo (zahtevana je separacija).

3.1.4 Omejitve NIDS

Lažni alarmi Pomembna mejitev je pogostost lažnih alarmov. Noben NIDS s lažni alarmi sistem ne more preprečiti pojavljanja lažnih alarmov. V večino NIDS sistemom je mogoče dodati tudi vzorce lažnih alarmov. V bazo dodamo vzorec, ki nam sproži alarm vendar NIDS sistem najde pravilo, da je to lažni alarm.

TCP tok/IP fragmentacija Sestavljanje TCP toka podatkov (stream)/Sestavljanje IP paketkov (zaradi defragmentacije)

Kot omenjeno kdaj analiziramo celotne TCP toke podatkov, da lahko zaznamo nevarnost. To pomeni, da moramo shranjevati paketke. Pri napadih mnogokrat ne zaključimo toka podatkov, kar pomeni, da se more pri shranjevanju tokov podatkov NIDS obnasati zelo specifično. Podobne probleme imamo tudi pri IP paketih. Kot vemo imamo omejen polnilnik. Predstavljate si lahko koliko paketkov lahko shranimo na 10Gbit/s vmesniku.

3.1.5 Stvari, ki jih moramo premisliti

Operacijski sistem Pomemben je operacijski sistem. Ponavadi jo NIDS sistemi navoljo za vse sisteme, tako Windows NT kot Unix ter ostale. Neki sistemi lahko tečejo na več različnih, tako ni nič nenavadnega da imamo senzor na OpenBSD, management pa na Windows NT sistemu. Pomembno je da sistemski administratorji poznajo platformo na kateri teče NIDS ali del njega, saj je pomembno, da je ta ustrezno zaščitena.

Podprti omrežni vmesniki Pomembno je da se zavedamo, da niso podprti vsi omrežni vmesniki. Vecina sistemov podpira samo ethernet vmesnike.

Alarmi Pomembno je, da se odločimo kakšne načine obveščanja se bomo poslužili. Ponavadi so detekcije (alarmi) razdeljeni v različne tipe ali nivoje. Glede na katere določimo kanal obveščanja. Nekatere napade lahko zgolj napišemo v dnevnik, za nekatere pošljemo e-posto skrbniku ali operatorju v nekaterih primerih pa pošljemo SMS.

Pisanje dnevnikov in poročil Vsi NIDS sistemi pišejo alarme v dnevnike, torej lahko za nazaj pogledamo, kaj se je dogajalo. Določeni sistemi pa omogočajo tudi pošiljanje avtomatsko generiranih poročil (npr. dnevnik).

Vzdrževanje Pomemben segment je tudi vzdrževanje. Vprašanja glede tega so. Ali sem nam baza odtisov, sama posodablja ali pa jo moramo avtomatsko posodobiti? Kako se posodablja jedro? Moramo za posodobitve baze plačevati. Koliko stane licenca? Imamo več alternativnih virov odtisov? Je okoli odtisov v bazi zbrana skupnost ali pa celo akademsko okolje. Koliko fleksibilni so ti mehanizmi. Koliko pogosto moramo posodabljati. Stvar zavisi od naših izkušenj in od izbranega sistema. Ni pa enoličnega odgovora za takšna vprašanja.

Izgled nadzornega sistema Pomemben je izgled nazornega dela. Ali je nadzorni del prijazen in ga hitro razumemo. Nadzorni deli niso namenjeni konfiguraciji, ampak predvsem prikazu alarmov, a lahko kjub temu omogočajo preproste nastavitve. Vecina komercialnih sistemov nam ponuja grafične vmesnike. Realizirane za različne platforme ali pa kar spletni vmesnik. Določeni sistemi nam dajo na razpolago programerski vmesnik (API), nato pa vzamemo drug projekt za prikaz rezultatov.

Skalabilnost Skalabilnost je pomemben aspekt, če nacrtujemo sistem za omrežja, ki so velika ali pa se bodo razširila. V tej točki, nas zanima ali NIDS sistem izkorišča vse procesorje na strežniku oz. kako to doseči ali lahko paketke pošiljamo naprej. Drugim računalnikom in tako dosežemo neko kolektivno inteligenco. Koliko paketkov lahko realno zajamemo in obdelamo, preden jih začnemo spuščati (ne analizirati).

3.2 NIPS

Veliko smo napisali o NIDS sistemih, vendar kaj so NIPS (network intrusion prevention system) sistemi? NIPS je sistem za preprečevanje napadov, ki glede na alarme NIDS vgrajenega sistema izvedejo določene akcije, ki ta napad preprečijo ali pa ga ustavijo.

Bralca naj te termini ne zmedejo saj se jih ne uporablja strikno. Korak od IDS do IPS sistema je zelo majhen zato se veliko IDS sistemov deklarira kot IPS.

3.2.1 Načini preprečevanja

Spreminjanje pravil v požarnem zidu Najbolj pogosto NIPS sistemi spreminjajo pravila požarnega zidu. Če je NIPS sistem vgrajen v požarni zid potem je to sila preprosto. Drugače pa mora komunicirati preko malih programov ali pa protokolov za oddaljen nadzor (SSH, netrpc).

Kot primer si predstavljamo, da NIPS sistem zazna napad napise pravilo v požarni zid, da vse pakete, ki prihajajo iz izvirnega IP naslova napadalca zavrže za določeno časovno obdobje (npr. 20 minut).

Poslužimo se lahko seveda tudi filtriranje glede na TCP/UDP port.

Ta način se uporablja v večini primerov.

Spreminjanje usmerjanja Če imamo možnost ali pa veliko prometa lahko uporabimo zgornji način malo drugače. V primeru, da so napadi res hudi. Lahko usmerjevalni protokol nastavimo tako, da nastavimo neveljavno pot (null route) za napadalčev naslovni prostor.

Obveščanje/nadzor ostalih storitev Možno je tudi pisanje posebnih pravil, ki začasno spremenijo nastavitve aplikacijskih strežnikov in drugo.

3.2.2 NIDS/NIPS produkti

Tipične sistemi v praksi so:

- Snort (odprtokodni sistem)
- Cisco IPS/IDS
- Niksun NetDetector

- ISS RealSecurea

Naj omenimo najbolj pogosta:

Slika 3: Snort

Snort Snort[5] je odprtokodni NIDS/NIPS sistem, ki ga razvija podjetje Sourcefire[4] z svojimi 560 zaposlenimi. Prvotno je leta 1998 sistem Snort napisal Martin Roesch, ki je sedaj tehnični direktor podjetja. Snort je čez leta postajal čedalje bolj pomemben v informacijski industriji, uspeh pa je zgled za celotno odprtokodno skupnost.

Snort je izdan pod GPL licenco, napisan je v C programskem jeziku ter deluje na več operacijskih sistemih.

Snort ima močno komercialno podporo. Glavna njihova storitev je ponudba pravil za snort konfiguracijo.

Slika 4: Cisco

Cisco Cisco ponuja te sisteme v ASA seriji 5000[2], kot je razvidno na njihovi strani. Najbolj zmogljivi sistem lahko obdela 400Mbit/s podatkov, to pomeni z hkratnim delovanjem tako požarnega zidu, kot IPS sistema.

Cisco ima stvari dobro integrirane med vsemi napravami. To omogoča njihov sistem SIO (Security Intelligence Operations). Hkrati pa nam osvežujejo pravila.

3.3 HIDS

HIDS sistemi (host intrusion detection system) so sistemi za detekcijo napadov, ki delujejo na samem strežniku ali pa napravi, ki ponuja neko storitev odjemalcem. Torej HIDS sistem zanima samo gostitelj (host). Zaznava tudi pakete iz omrežja, vendar samo tiste, ki so namenjeni gostitelju. Ne zaznava pa samo paketkov. To pomeni da imamo senzorje na vsaki napravi, ki jo želimo ščititi. Te senzorje ponavadi imenujemo agenti. Zakaj bi postavili se HIDS na strateško pomembnih napravah? Primarno, ker gre za drug nivo zaznave in preprečevanja.

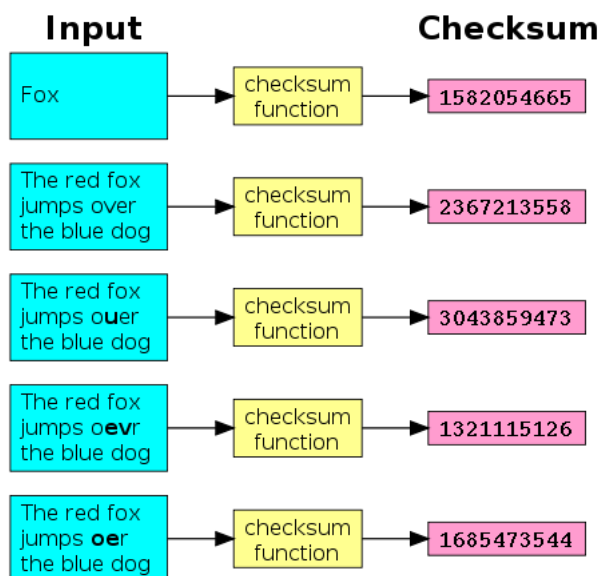
3.3.1 Omejitve HIDS

Glavni problem HIDS sistemov je, da so tesno povezani z platformo na kateri delujejo oz. sam operacijski sistem. Kot prej omenjeno moramo imeti na vsaki napravi nameščenega agenta. Ta agent ponavadi vedno pošilja vse podatke naprej nadzornemu sistemu. Nikoli se ne zanašamo, da je sistem pod našim nadzorom in v njega se ni bilo vdrto.

3.3.2 Načini zaznav napadov

Poslušanje omrežnega vmesnika HIDS tudi posluša omrežni vmesnik na napravi. Podobno kot to dela NIDS, kar smo opisovali v prejšnjih poglavjih.

Spremljanje integritete datotek Na predavanjih smo obravnavali tako imenovane zgoščevalne funkcije.

Slika 5: Graficna podoba kako deluje zgoščevalna funkcija

Te funkcije se uporabljajo tudi pri IPv4 paketih in drugje (za izračun kontrolne vsote). Funkciji podamo podatke ona pa vrne ključ oz. rezultat. Pomembno je, da se zavedamo, da se pri tem izgubi informacija podatka, ki smo ga ustavili v zgoščevalno funkcijo. Pri kriptoloških zgoščevalnih funkcijah je težko izračunati poljuben podatek, če poznamo ključ.

V UNIX operacijskih sistemih HIDS sistemi naredijo kontrolno vsoto večino datotek v /etc mapi. V /etc mapi se nahajajo konfiguracije pomembnih storitev, ki jih taka naprava/gostitelj ponuja. Kontrolne vsote pošlje naprej nadzornemu sistemu. To naredi vsakič, ko se datoteka spremeni, ce datotečni sistem to podpira oz. kronološko.

Nadzorni sistem primerja prejšno vrednost z novo, če se ne ujemata uporabnika o tem obvesti. Uporabnik nato presodi ali je to pričakovano (če je prislo do rekonfiguracije) ali pa je napadalec, ki je vdrl v sistem spremenil te datoteke. Zato seveda uporabljano SHA1 funkcijo, ki je kriptografsko varna, kar pomeni da napadalec ne more ustvariti datoteke, ki bi imela isti ključ. Kar se pri MD5

seveda da narediti zelo poceni (oblačne storitve).

To nam pride se kako prav pri sistemih/gostiteljih, kjer posegi v konfiguracijo niso pogosti.

Eden preprostejših sistemov, ki ponuja samo to metodo zaznavanja napadov je AIDE[3].

AIDE nam zgenerira bazo kontrolnih vsot datotek in map in jo shrani v datoteko. Nato se moramo sami potruditi in jo skopirati na drug sistem. V drugi iteraciji lahko baze med sabo primerjemo in si ogledamo rezultat sprememb. Logiko kopiranja in primerjanja moramo napisati sami.

Imamo pa tudi bolj pametne sisteme, ki te stvari urejajo sami. Primer sporočila, ki nam ga pošlje naprednejši sistem OSSEC iz naslova (ossecm@moon.brodul.org):

```
OSSEC HIDS Notification.  
2013 Jan 11 04:44:51
```

```
Received From: moon->syscheck  
Rule: 550 fired (level 7) -> "Integrity checksum changed."  
Portion of the log(s):
```

```
Integrity checksum changed for: '/usr/bin/gpgsplit'  
Size changed from '44664' to '44696'  
Old md5sum was: 'edda24df7c85faec9d155faa7122e222'  
New md5sum is : '4b47774d265adf26db424436d59501dd'  
Old sha1sum was: 'e49f84977fb1c1ad10796f5071abda7b3c6810d6'  
New sha1sum is : 'd80551f82582f2758cc2c22ffc15428f0399ba49'
```

Spremljanje dnevnikov HIDS sistemi spremljajo dnevnike (logs). Tukaj ponavadi zaznajo največ poskusov napadov. Gledajo posamezne storitve, ki so potrebne za dostop do sistema/gostitelja. Opazujejo Telnet in ssh. Ali so poskusi prijav skozi te sisteme uspešni ali pa niso. Tako lahko detektirajo različne napade tako napade z pomočjo grobe sile (bruteforce) in z pomočjo slovarjev (dictionary) napade. V kolikor se v določenem časovni periodi uporabnik prevečkrat zmoti, nas sistem o tem obvesti.

Primer sporočila, ki nam ga pošlje naprednejši sistem OSSEC iz naslova (ossecm@moon.brodul.org):

```
OSSEC HIDS Notification.  
2013 Jan 10 03:24:39
```

```
Received From: moon->/var/log/auth.log  
Rule: 5551 fired (level 10) -> "Multiple failed logins in a small period of time."  
Portion of the log(s):
```

```
Jan 10 00:24:37 moon sshd[8999]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:32 moon sshd[8997]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:28 moon sshd[8995]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:24 moon sshd[8993]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:20 moon sshd[8991]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:15 moon sshd[8989]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:11 moon sshd[8987]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:  
Jan 10 00:24:07 moon sshd[8985]: pam_unix(sshd:auth): authentication failure; logname= uid:
```

--END OF NOTIFICATION

OSSEC HIDS Notification.

2013 Jan 10 03:24:41

Received From: moon->/var/log/auth.log

Rule: 5720 fired (level 10) -> "Multiple SSHD authentication failures."

Portion of the log(s):

```
Jan 10 00:24:39 moon sshd[8999]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 35283 s  
Jan 10 00:24:35 moon sshd[8997]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 34011 s  
Jan 10 00:24:30 moon sshd[8995]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 60921 s  
Jan 10 00:24:26 moon sshd[8993]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 59839 s  
Jan 10 00:24:22 moon sshd[8991]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 58575 s  
Jan 10 00:24:17 moon sshd[8989]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 57298 s  
Jan 10 00:24:13 moon sshd[8987]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 56150 s  
Jan 10 00:24:09 moon sshd[8985]: Failed password for root from 115.95.166.247 port 54788 s
```

--END OF NOTIFICATION

IP v primeru je seveda spremenjen.

Zaznavanje ‘rootkit’ zlonamernih sistemov HIDS sistemi lahko detektirajo tudi takoimenovane ‘rootkit’ sisteme. Detekcija teh je kompleksen proces zato se v detaile nebi spuščali.

3.4 HIPS

Podobno kot pri NIPS sistemih je mogoče tudi pri alarmih HIDS sistemov narediti ustrezne akcije.

3.4.1 Načini preprečevanja napadov

Spreminjanje lokalnega požarnega zidu Možno je spreminjanje pravil na lokalnem požarnem zidu (samega gostitelja). Podobno kot pri NIPS sistemih.

```
Tue Jan 8 12:08:11 CET 2013 /opt/ossec/active-response/bin/host-deny.sh delete - h1412241
Tue Jan 8 17:15:54 CET 2013 /opt/ossec/active-response/bin/firewall-drop.sh add - 198.15.
Tue Jan 8 17:15:54 CET 2013 /opt/ossec/active-response/bin/host-deny.sh add - 198.15.109.
Tue Jan 8 17:26:27 CET 2013 /opt/ossec/active-response/bin/host-deny.sh delete - 198.15.1
Tue Jan 8 17:26:27 CET 2013 /opt/ossec/active-response/bin/firewall-drop.sh delete - 198.
```

Suspendacija uporabnika za določen čas Ponavadi HIPS sistemi omogočajo izklop avtentikacije za določega uporabnika na samem sistemu. Torej izklopijo uporabnika za časovno obdobje napada, nato pa ga spet vklopijo.

Povrnitev nastavitev Če se zazna sprememba konfiguracije, je mogoče ob spremembi skopirati konfiguracijske datoteke iz oddaljenega sistema.

Odjava napadalca Če je uporabnik neavtorizirano prijavljen, ga lahko odjavimo od seje.

4 Praktični del

4.1 Nameščanje programske opreme Snort

4.2 Zmožnosti Snort programja

4.3 Spletni vmesnik za Snort

4.4 Praktični primeri napadov

5   Resultati

Bla bla.

Literatura

- [1] Snort Manual, <http://manual.snort.org/>, 20.12.2012
- [2] Cisco ASA 5000 serije, http://www.cisco.com/en/US/products/ps6120/prod_models_comparison.html, 27.12.2012
- [3] AIDE, <http://aide.sourceforge.net/>, 27.12.2012
- [4] SourceFire, http://en.wikipedia.org/wiki/Sourcefire,_Inc, 27.12.2012
- [5] Snort, <http://www.snort.org/>, 27.12.2012